

Hardy Nikolajsen, Horsens privatbaner. Tekster om mennesker, maskiner og mursten, Eget forlag 2016, 207 sider, illustreret, ISBN 978-87-999060-0-0. Vejl. pris 225 kr.

Lokalhistoriske bøger skrevet af passionerede mennesker kan have mange kvaliteter. Denne bog er en af dem, om end den også har nogle ret alvorlige mangler. I indledningen til bogen oplyser Hardy Nikolajsen, at bogen er resultatet af en gruppe menneskers interesse for og arbejde med de privatbaner, der havde deres udgangspunkt fra Horsens. Gennem en årrække har denne gruppe samlet oplysninger og materiale om banerne, været på jagt efter skjulte spor i landskabet og talt med folk, der arbejdede ved eller havde kontakt med privatbanerne omkring Horsens.

Lad det være sagt med det samme, at denne bog ikke er den udtømmende og dybdeborende bog om de enkelte privatbaner i Horsens. Her vil den sær-

ligt interesserede læser nok få større gavn af at læse eksempelvis Vigand Rasmussens kompetente og interessante bøger *De tog vestpå. Horsens Vestbaner 1929-1962* (bane bøger 2004) eller *Danmarks smukkeste jernbane. Bryrup-banen 1899-1968* (bane bøger 2010), som grundigt behandler nogle af Horsensegnens privatbaner. Derimod har Hardy Nikolajsens bog den fordel, at den adskiller sig fra de traditionelle banemonografier, vi kender fra det danske banebøgermarked, hvor der ofte er en fast opbygning for bøgernes indhold og form. En opbygning og form, der ofte får bøgerne til at fremstå som repetitionshistorie, fordi banernes opståen, udvikling og afvikling oftest er skåret over samme læst. Den overordnede historie er derfor ofte den samme. Det er befriende, at Hardy Nikolajsens bog er opbygget på en lidt anden måde, om end læsere af jernbanelitteratur vil genkende flere af elementerne i bogens opbygning.

Som læser får man en overordnet introduktion til emnet, hvorefter forfatteren tager os med ud på de enkelte banestrækninger og stationer. Nogle steder er teksten overfladisk og kursorisk, mens den andre steder går lidt mere i dybden eller bevæger læseren med ud på et sidespor, hvis forfatteren føler, at der er noget, han gerne vil vise eller fortælle læseren. Det kan eksempelvis være spor af banerne ude i landskabet som det lille rødmaledede skur på havnen i Juelsminde, der er det gamle

trinbrætsskur fra Juelsminde Syd, som tidligere tiders badegæster anvendte, når de på en varm sommerdag ventede på toget efter en dukkert i bølgerne ved siden af trinbrættet. Det er nok de færreste besøgende på havnen i Juelsminde, som kender til skurets oprindelse. En særlig styrke har bogen i de små samtaler med forskellige folk, der arbejdede ved eller boede langs banerne. Eksempelvis regionrådsformand Bent Hansen, der som barn voksede op på Them Station, da hans forældre arbejdede ved jernbanen. Selv fik han også job ved banen som ung, inden hans politiske karriere tog fart. Et andet sted i bogen møder vi jernbaneentusiasten Willy Suhr Rasmussen, der har købt den tidligere Lundum Station og derefter har sat stationsbygningen nænsomt i stand og blandt andet re-etableret den tidligere perron. Ligesom vi møder den i dag 92-årige ekspeditrice Elisabeth Christensen fra Ølholm Station, der fortæller om sit arbejde på stationen i 1950-60erne. Flere af samtalerne er forholdsvis korte, og forfatteren kunne med fordel have udbygget denne del af bogen og ladet de medvirkende komme lidt mere til orde.

Bogens titel *Horsens privatbaner. Tekster om mennesker, maskiner og mursten* er en sigende titel om end bogen ikke handler særligt meget om maskinerne, men det gør sådan set heller ikke noget. Der er tale om en rigtig hyggebog, som man kan tage ned fra hylden, læse og bladde lidt i som man har lyst.

Der er mange skæve og lidt utraditionelle vinkler i måden at fortælle jernbanehistorie, og så længe man ikke forventer, at man kan læse en stor historisk redegørelse for banernes opståen og drift, men derimod går formodningsfrit til bogen, så indeholder den mange kvaliteter. Forfatteren har været opmærksom på de små og lidt pudsig vinkler i historiefortællingen. Et eksempel kunne være nærbilledet af murstenene på Vrønding Station, hvor tidligere tiders rejsende har ridset deres navne i murstenene. Eller billedet af en af de kilometersten langs banerne, som man ikke fik med ved opbrydningen af den nedlagte jernbanestrækning.

Hvor teksten og fortællingerne gør bogen let at læse, så er opsætningen af bogen en ren katastrofe. Layoutet "hopper og danser" hen over siderne med forskellige skrifttyper, skriftfarver, faktabokse i forskellige udformninger, kursivering og ikke-kursivering uden at det synes, at der er nogen plan eller nøjere gennemtænkt ide med layoutet. Opsætningen af billederne og bogens illustrationer er også mildest talt elendige med skiftende tryk kvalitet og billedstørrelser. Lundvig Grafisk har bestemt ikke haft nogen heldig hånd ved opsætningen og layoutet af den foreliggende bog. Firmaet reklamerer på deres webside med at have Danmarks bedste kunder. Kunden kan desværre ikke sige det samme om firmaet. Flere af billederne i bogen mangler

i øvrigt henvisninger til, hvor de stammer fra. Mange dygtige og kompetente fotografer har leveret illustrationer til bogen, og det er god skik at kreditere fotografen eller arkivet, som har illustrationen i deres samling. En så simpel ting burde der være styr på ved produktionen af en bog – som minimum i form af en illustrationsliste bagest i bogen. Den elendige opsætning gør bogen noget vanskelig at læse og viser desværre, at man som forfatter skal tænke sig om to gange, inden man begynder at udgive en bog på eget forlag uden professionel bistand eller hjælp fra en forlagsredaktør.

Lars Bjarke Christensen